

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Křížová 25, 225 08 Praha 5

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČSSZ
V OBLASTI POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ ZA ROK 2000
podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění

OBSAH:

- I. Úvod
- II. Rozsah povinností poskytovat informace v roce 2000
- III. Činnost ČSSZ v oblasti poskytování informací v roce 2000
- IV. Závěr

I. Úvod

Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen "ČSSZ") je jako orgán státní správy povinným subjektem ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen "zákon"). To znamená, že ČSSZ má podle tohoto zákona povinnost poskytovat každé fyzické nebo právnické osobě informace vztahující se k její působnosti. Tuto povinnost mají všechny organizační celky ČSSZ, kterými jsou ústředí ČSSZ a jeho detašovaná pracoviště a okresní správy sociálního zabezpečení, včetně Pražské správy sociálního zabezpečení. Za informaci se pro účely zákona považuje každé sdělení o skutečnostech a údajích, které se týkají všech činností ČSSZ zajišťujících její fungování jako instituce a výkon působnosti v oblasti sociálního zabezpečení s výjimkami níže uvedenými. Povinný subjekt má zákonem stanovenou povinnost (ustanovení § 18 zákona) zveřejnit vždy do 1. března výroční zprávu za předcházející kalendářní rok o své činnosti v oblasti poskytování informací.

II. Rozsah povinností poskytovat informace v roce 2000

Rozsah působnosti pro poskytování informací ČSSZ je vymezen takto:

- a) působnost v oblasti sociálního zabezpečení, která je založena zákonem ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění

Výjimku z této působnosti představují informace, které jsou speciálně chráněny tímto právním předpisem, resp. jejich poskytování je rigorózně upraveno ustanovením § 14.

Jedná se o taxativně vymezený okruh údajů týkající se jednotlivých občanů, organizací nebo malých organizací, které se orgány sociálního zabezpečení dozvěděly při své činnosti. Zaměstnanci těchto orgánů jsou povinni o těchto skutečnostech zachovávat mlčenlivost a poskytovat je pouze subjektům výslovně uvedeným v cit. právním předpisu nebo stanoví-li tak zvláštní zákon, případně pokud dá souhlas ke sdělení těchto informací dotčený subjekt (občan, organizace, malá organizace). Na tento typ dotazů režim zákona o svobodném přístupu k informacím nedopadá.

- b) působnost v ostatních oblastech vyplývající z potřeby zajistit fungování

ČSSZ jako instituce a podporu výkonu činností na úseku sociálního zabezpečení

Jedná se o rozsáhlý soubor činností zahrnujících zejména oblasti pracovně právní, obchodně právní (např. oblast veřejných zakázek a následné uzavírání příslušných obchodních smluv), ekonomicko právní (např. oblast plánu a rozpočtu, účetnictví a statistiky) a kontroly. ČSSZ odmítne poskytnout informace z těchto oblastí činnosti pouze tehdy existuje-li pro to právní důvod, zpravidla speciální právní předpis, který stanoví zvláštní režim ochrany konkrétních

údajů nebo stanoví-li tak přímo zákon (např. pokud se jedná o ochranu utajovaných skutečností nebo ochranu osobnosti nebo soukromí).

Za informaci ve smyslu zákona se nepovažují stanoviska a výklady k právním předpisům, které by se vztahovaly k jednotlivým problémům konkrétních fyzických a právnických osob a měly by charakter právní rady. Dále se za informace nepovažují skutečnosti a údaje určené výhradně pro vnitřní potřebu ČSSZ a její operativní řízení. Poskytují se pouze informace standardně dostupné v informačních zdrojích ČSSZ (nevytvářejí se speciální informace pouze pro účely odpovědi na dotaz žadatele), neposkytují se interní normy s výjimkou organizačního řádu, do něhož je možné nahlédnout na k tomu účelu zřízených místech v ČSSZ. Pro účely informování podle zákona se rovněž neposkytuje ostatní interní dokumentace, zejména věcné spisy.

Informace z oblasti důchodového pojištění, které mají charakter statistických údajů jsou pravidelně každoročně publikovány ve Statistické ročence ČSSZ. Tato ročenka obsahuje souhrnné informace o počtu vyplácených důchodů v příslušném kalendářním roce, o počtu důchodců stanoveném podle různých kritérií a o výdajích na dávky důchodového pojištění. Ročenka je distribuována ústředním orgánům státní správy a některým dalším vybraným institucím. Pro externí zájemce je dosažitelná například v knihovně Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, který sídlí v Praze. Základní informace z této publikace jsou k dispozici rovněž na www stránkách ČSSZ.

III.

Činnost ČSSZ v oblasti poskytování informací v roce 2000

ČSSZ poskytuje každoročně informace různým žadatelům v počtu, který lze řádově odhadovat na desetitisíce případů. Většinou se jedná o neformální dotazy klientů ČSSZ týkající se jejich zákonných nároků v sociálním zabezpečení nebo postupu při vyřizování jejich konkrétního případu. Tyto dotazy vyřizují buď specializované informační kanceláře nebo, zejména pokud mají charakter písemného podání, přímo jednotlivá odborná pracoviště všech organizačních celků ČSSZ. Formálních podání, v nichž by se žadatelé výslovně dovolávali poskytnutí informace podle zákona, obdržela ČSSZ za uplynulý rok, v porovnání s objemem všech vyřízených žádostí o informace, minimální množství. Hlavním důvodem je patrně zatím krátká doba účinnosti zákona a z toho vyplývající nedostatečné povědomí veřejnosti o jejich právech ve vztahu k povinným osobám. Je zřejmé, že ve specifickém odvětví státní správy, kterým sociální zabezpečení bezesporu je, je těžiště zájmu veřejnosti (zejména klientů) zaměřeno především na oblast individuálních sdělení týkajících se konkrétních případů. Jedná se o případy, kdy ČSSZ jako orgán státní správy poskytuje informace v rámci správního řízení, v němž rozhoduje o přiznání dávky sociálního zabezpečení. V těchto případech se použije speciální právní úprava vylučující aplikaci obecné právní úpravy, kterou představuje citovaný zákon. I přes tuto skutečnost byla řada žádostí tohoto typu vyžadována s odkazem na zákon o svobodném přístupu k informacím. V neposlední řadě je důvodem relativně malého počtu podání ve věci poskytování informací i poměrně dobrá informovanost veřejnosti o základních problémech sociálního zabezpečení v ČR, zejména o potřebě transformovat ČSSZ na veřejnoprávní instituci nebo o nutnosti provést reformu celého systému sociálního zabezpečení, a to zejména v důsledku jejich časté medializace. V rámci argumentace na podporu jednotlivých návrhů na řešení situace v resortu sociálního zabezpečení jsou pravidelně ve sdělovacích prostředcích publikovány též základní statistické údaje (např. počty poživatelů dávek důchodového pojištění, průměrná výše pobíraných dávek důchodového pojištění a délka jejich pobírání).

V roce 2000 bylo podáno v režimu zákona 76 žádostí o poskytnutí informace. Z toho 52 žádostí bylo podáno fyzickou osobou a 24 právníckou osobou. Z uvedeného počtu žádostí bylo 58 podáno písemně a 18 ústně. Žádosti o informace lze roztrždit do těchto hlavních tematických okruhů:

- a) oblast pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen "pojistné")
 - přehled výše pojistného
 - seznam dlužníků pojistného
 - výše dluhu na pojistném
 - podmínky pro promíjení penále
 - postup ČSSZ při vymáhání a promíjení penále
 - informace o subjektech, kterým bylo prominuto penále a jeho výše
 - sdělení, kdo je plátcem pojistného za konkrétní osoby
 - sdělení údajů o odvodech pojistného malé organizace
- b) oblast nemocenského pojištění
 - výplata dávek nemocenského pojištění
 - pracovní poměr a pobírání dávek nemocenského pojištění
 - náklady na vyplácené dávky nemocenského pojištění
 - porovnání nákladů na výplatu dávek nemocenského pojištění před zvýšením a po zvýšení nemocenské
- c) oblast důchodového pojištění
 - důvody změn ve výplatě důchodů na účty od 1.1. 2001
 - počet důchodců, kteří mají zařízenou výplatu na účty
 - technické zabezpečení výplaty důchodů na účty
 - počet a průměrná výše důchodů vyplácených mimo pravidelné výplatní termíny
 - vývoj počtu invalidních důchodů
 - dotaz, podle kterého zákonného ustanovení byl přiznán invalidní důchod
- d) oblast lékařské posudkové služby a evidence práce neschopných
 - počet provedených kontrol dodržování léčebného režimu
 - provádění kontrol v době chřipkových epidemií
 - statistické údaje o porušování léčebného režimu
 - informace o uznané invaliditě v souvislosti s pracovním úrazem
 - počet práce neschopných
 - žádost o výpis ze zdravotní dokumentace žadatele
- e) oblast subjektů sociálního zabezpečení
 - informace o OSVČ vykonávajících činnost v zemědělské výrobě
 - počet pojištěnců v okrese
 - vývoj počtu pojištěnců
 - počet zaměstnanců malých organizací
 - počet malých organizací
 - počet organizací
 - zjištění organizací podobného jména
 - zjištění názvu a sídla zaměstnavatele
 - počet aktivních podnikatelů
 - sledování stoletých občanů
- f) ostatní nspecifikované oblasti
 - připojení ČSSZ na Internet

- výkladová stanoviska ČSSZ k zákonu o zadávání veřejných zakázek
- vyjádření ČSSZ k ceníku úhrad za poskytnutí informací podle zákona
- informace o úhradách spojených s poskytováním informací
- způsob vymáhání pohledávek OSSZ
- údaje o pobírání dávek státní sociální péče
- žádost o specifikovanou písemnost z dávkového spisu
- sdělení výše dluhu obchodní společnosti, jejíž pohledávka u OSSZ nebyla předmětem výkonu rozhodnutí
- počet úkonů, které byly vyúčtovány závodním lékařem
- žádost o sdělení výše dluhu manžela (pohledávka byla předmětem výkonu rozhodnutí)
- sdělení výše mezd určených zaměstnanců
- údaje o existenci pracovního poměru a peněžním účtu třetí osoby

Kladně vyřízeno bylo 62 žádostí o poskytnutí informací a odmítnuto 14 žádostí. Důvody pro odmítnutí žádostí o sdělení informací týkajících se konkrétně specifikovaných subjektů vyplývaly ze skutečnosti, že se jednalo vždy o údaje, které nebylo možné podle ustanovení zákona nebo jiného právního předpisu poskytnout, resp. o jejich poskytnutí žádal subjekt, který k tomu úkonu nebyl oprávněn. Konkrétně se například jednalo o:

- a) žádost o poskytnutí informace o dluhu na pojistném konkrétně vyjmenovaných subjektů
- b) žádost o potvrzení že konkrétní subjekty nemají závazek vůči státu
- c) žádost o poskytnutí informace o názvu a adrese subjektu, kterému bylo prominuto penále
- d) žádost o poskytnutí seznamu dlužníků pojistného
- e) žádost o poskytnutí informace o názvu a sídle zaměstnavatele konkrétních osob uvedených v seznamu
- f) žádost o poskytnutí informace o názvu organizace, která je plátcem pojistného za konkrétní osoby
- g) žádost o poskytnutí informace o osobních a majetkových poměrech třetí osoby
- h) žádost o poskytnutí informace o výši dluhu obchodní společnosti, jejíž pohledávka nebyla u OSSZ předmětem výkonu rozhodnutí
- i) žádost o poskytnutí informace o výši mzdy pracovníků zaměstnaných jako lesní dělníci

V jednom případě byla žádost nekonkrétní a žadatel byl ve smyslu ustanovení § 14 zákona vyzván k jejímu upřesnění

Proti zamítavému rozhodnutí podali odvolání 2 žadatelé. V prvním případě požadoval žadatel informaci o příčinách vzniku invalidity zaměstnance, resp. zda vznikla v důsledku pracovního úrazu. Ta mu nebyla v souladu s příslušnými právními předpisy poskytnuta a proto se odvolal. Mezitím byl ovšem získán souhlas dotčené osoby s poskytnutím požadované informace, žadateli byla předána a odvolání se tak stalo bezpředmětným. Ve druhém případě se žadatel odvolal do rozhodnutí, kterým nebylo vyhověno jeho žádosti o poskytnutí informací o existenci pracovního poměru třetí osoby a její evidenci u OSVČ, včetně údaje o pobírání dávek státní sociální péče. O odvolání v souladu s interní normou rozhodovalo Detašované pracoviště ČSSZ Brno, které žadateli částečně vyhovělo. Na základě výsledku odvolacího řízení byly žadateli sděleny údaje o existenci pracovního poměru třetí osoby a její evidenci u OSVČ, nikoliv však údaj o pobírání dávek státní sociální péče.

Žádný z případů odmítnuté žádosti nebyl ve smyslu § 16 zákona řešen soudní cestou. Rovněž neproběhlo žádné řízení o sankcích za nedodržení zákona.

Náklady, které ČSSZ požadovala od žadatelů, činily celkem 1337,- Kč. Tato částka připadá pouze na tři případy, kdy byly účtovány náklady související s náročnější přípravou informace. V prvním případě se jednalo o částku 737,- Kč za pořízení přehledu o výši pojistného (kopie karet pojištěnců), ve druhém o částku 525,- Kč za vyřízení žádosti obchodní společnosti o sdělení počtu úkonů vyúčtovaných jejím závodním lékařem a konečně 75,- Kč za pořízení výpisu ze zdravotní dokumentace. V ostatních případech se jednalo o informace, které jsou pro zaměstnance ČSSZ, pověřené příslušnou interní normou vyřizovat dotazy podle zákona, zpravidla běžně dostupné a proto nevznikly náklady v takové výši, aby bylo nezbytné jejich úhradu vyžadovat podle podmínek uvedených v ustanovení § 17 zákona.

IV. Závěr

Z výše uvedeného vyplývá, že požadované informace byly ve většině případů žadatelům poskytnuty. Pokud došlo k jejich odmítnutí, pak pouze z toho důvodu, aby nebyly porušeny chráněné zájmy jiných subjektů. Vždy se jednalo o zájmy, které jsou chráněny zvláštními právními předpisy. ČSSZ plní úlohy úkoly vyplývající ze zákona korektně a při s respektování ostatních obecně závazných právních předpisů.

Na závěr této zprávy lze konstatovat, že tradičně dobrá úroveň při poskytování informací podle (speciálních) právních předpisů z oblasti sociálního zabezpečení a snaha maximálně vycházet vstřícně nejen klientům, ale i dalším subjektům přispěla k tomu, že počet žádostí o informace nedosáhl v průběhu uplynulého roku vyššího počtu. I přes toto konstatování lze však v souvislosti s tím, jak se tento zákon bude dostávat do stále širšího povědomí společnosti očekávat v následujících letech postupný nárůst zájmu o informace, zejména z oblasti vynakládání prostředků na provozní výdaje. Tento trend nepochybně dále zesílí až bude ČSSZ konstituována jako veřejnoprávní subjekt a dostane se tak do přímé kontroly ze strany pojištěnců.

V Praze dne: 22.2. 2001

Zpracoval: odbor 040

Příloha ke Zprávě o činnosti ČSSZ v oblasti poskytování informací podle zák. č. 106/1999 Sb. za rok 2000

Organizační celky	Počet podaných žádostí o informace	Počet odmítnutých žádostí o informace	Počet podaných odvolání proti rozhodnutí	Opis podstatných částí každého rozsudku soudu	Výsledky řízení o sankcích za nedodržování zákona	Výše úhrady nákladů	
	fyz. osoby	práv. osoby					
Ústředí ČSSZ	1	1					
DP ČSSZ Střední Čechy		3	3				
DP ČSSZ České Budějovice		6	1				
DP ČSSZ Plzeň							
DP ČSSZ Ústí nad Labem	16	7	2	1			737,- Kč
DP ČSSZ Hradec Králové	5	1	2				
DP ČSSZ Brno	7	3	4	1			
DP ČSSZ Ostrava	23	3	2				600,- Kč
PSSZ							
Celkem	52	54	14	2			1 337,- Kč